

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΣΤΟ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ

ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ & ΤΖΑΧΙΛΗ ΙΡΙΣ

Από το 2004 έως σήμερα διεξάγεται συστηματική ανασκαφή στο όρος Βρύσινα, (εικ. 1, χάρτης 1) με τη συνεργασία του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και της ΚΕ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Στόχος της είναι η έρευνα του μινωικού ιερού κορυφής, που εντοπίστηκε το 1962 στη θέση Άγιο Πνεύμα από τον Paul Faure (Δαβάρας 1974, 210-213)¹.

Η τοποθεσία είναι βραχώδης με μικρές επικλώσεις, εκτεθειμένη στις καιρικές συνθήκες και ιδιαίτερα στους ισχυρούς, βόρειους ανέμους. Βρίσκεται σε υψόμετρο 858 μ. και οφείλει το όνομά της σε μία μικρή εκκλησία, πιθανόν του 17^{ου} αι. Η κορυφή διακρίνεται για την πανοραμική θέα που έχει προς τις τέσσερις πλευρές του οριζοντα², ενώ απρόσκοπη (εικ. 2-4) είναι η οπτική επαφή προς το Κρητικό πέλαγος.

Η ΑΝΑΣΚΑΦΗ

Η πρώτη ανασκαφική έρευνα στο χώρο πραγματοποιήθηκε από τον καθηγητή Κωστή Δαβάρα για μικρό χρονικό διάστημα, την περίοδο 1972-1973, στη βορειοανατολική πλευρά του ιερού, μεταξύ του δεύτερου και του τρίτου πλατώματος³.

Η ίδια πλαγιά, η βορειοανατολική, με έκταση περίπου 2000 τ.μ., επιλέχθηκε και για την έναρξη της συστηματικής ανασκαφής, καθώς παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση επιφανειακών ευρημάτων και φαίνεται ότι αποτελούσε το χώρο δρώμενων του μινωικού ιερού. Είναι σαφώς πιο ομαλή από τις υπόλοιπες και διαμορφώνεται σε τρία άνδηρα, με την εκκλησία να καταλαμβάνει τμήμα του πρώτου και υψηλότερου. Το δεύτερο πλάτωμα είναι αρκετά στενό, ενώ το τρίτο και χαμηλότερο διακρίνεται για το μεγάλο εύρος του.

Χαράχτηκε καταρχήν κάρναβος (σχ. 1) που κάλυψε μια έκταση 950 τ.μ. Την εποπτεία του πολυάριθμου συνεργείου ανασκαφής είχε όλες τις περιόδους ο πλέον έμπειρος αρχιτεχνίτης της Εφορείας, Μανώλης Τσιτσιρίδης.

Σε διάστημα συνολικά ένδεκα εβδομάδων, η έρευνα επεκτάθηκε και στα τρία άνδηρα, με την ανασκαφή σαράντα τεσσάρων τομών. Δόθηκε, ωστόσο, έμφαση στο δεύτερο πλάτωμα, όπου ήταν μεγάλη η επιφανειακή

¹ Για μια συνοπτική παρουσίαση των στοιχείων και της βιβλιογραφίας του ιερού κορυφής έως το 2000, βλ.: Τζαχίλη (2006).

² Το γνώρισμα αυτό αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιλογή της θέσης των ιερών κορυφής, να είναι δηλαδή ορατά περιμετρικά, από όσο το δυνατόν μεγαλύτερη απόσταση (Peatfield 1990, 119-120).

³ Τα ευρήματα που ήρθαν τότε στο φως και περιλαμβάνουν περίπου έξι χιλιάδες πήλινα ειδώλια, σημαντική ποσότητα κεραμικής, καθώς και ποικίλα άλλα αντικείμενα, είναι υπό μελέτη και δημοσίευση από επιστημονική ομάδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης υπό την εποπτεία της καθηγήτριας Ιρίδας Τζαχίλη.